

VERSION GRECQUE

DURÉE : 4 heures

*L'usage d'un ou de plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

Justification de la conduite d'Alexandre et nouvelle interprétation de la guerre de Troie concourant à un éloge d'Hélène.

Θαυμάζω δ' εἴ τις οἶεται κακῶς βεβουλεῦσθαι τὸν μετὰ ταύτης ζῆν ἐλόμενον, ἧς ἕνεκα πολλοὶ τῶν ἡμιθέων ἀποθνήσκουσιν ἠθέλησαν. Πῶς δ' οὐκ ἂν ἦν ἀνόητος, εἰ τοὺς θεοὺς εἰδὼς περὶ κάλλους φιλονικοῦντας⁽¹⁾ αὐτὸς κάλλους κατεφρόνησεν, καὶ μὴ ταύτην ἐνόμισε μεγίστην εἶναι τῶν δωρεῶν, περὶ ἧς κακείνας⁽²⁾ ἑώρα μάλιστα σπουδαζούσας;

Τίς δ' ἂν τὸν γάμον τὸν Ἑλένης ὑπερεῖδεν, ἧς ἀρπασθείσης οἱ μὲν Ἕλληνες οὕτως ἡγανάκτησαν ὥσπερ ὅλης τῆς Ἑλλάδος πεπορθημένης, οἱ δὲ βάρβαροι τοσοῦτον ἐφρόνησαν ὅσον περ ἂν εἰ πάντων ἡμῶν ἐκράτησαν. Δῆλον δ' ὡς ἑκάτεροι διετέθησαν· πολλῶν γὰρ αὐτοῖς πρότερον ἐγκλημάτων γενομένων ὑπὲρ μὲν τῶν ἄλλων ἡσυχίαν ἦγον, ὑπὲρ δὲ ταύτης τηλικούτου συνεστήσαντο πόλεμον οὐ μόνον τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῷ πλήθει τῶν παρασκευῶν ὅσος οὐδεὶς πώποτε γέγονεν. Ἐξὸν δὲ τοῖς μὲν ἀποδοῦσιν Ἑλένην ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν, τοῖς δ' ἀμελήσασιν ἐκείνης ἀδεῶς οἰκεῖν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, οὐδέτεροι ταῦτ' ἠθέλησαν· ἀλλ' οἱ μὲν περιεώρων καὶ πόλεις ἀναστάτους γιγνομένας καὶ τὴν χώραν πορθουμένην ὥστε μὴ προσέσθαι τοῖς Ἕλλησιν αὐτήν, οἱ δ' ἠροῦντο μένοντες ἐπὶ τῆς ἀλλοτρίας καταγυράσκειν καὶ μηδέποτε τοὺς αὐτῶν ἰδεῖν μᾶλλον ἢ κείνην καταλιπόντες εἰς τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀπελθεῖν. Καὶ ταῦτ' ἐποιοῦν οὐχ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου καὶ Μενελάου φιλονικοῦντες, ἀλλ' οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς Ἀσίας, οἱ δ' ὑπὲρ τῆς Εὐρώπης, νομίζοντες, ἐν ὅποτέρᾳ τὸ σῶμα τοῦ κείνης κατοικήσειεν, ταύτην εὐδαιμονεστέραν τὴν χώραν ἔσεσθαι.

Τοσοῦτος δ' ἔρως ἐνέπεσεν τῶν πόνων καὶ τῆς στρατείας ἐκείνης, οὐ μόνον τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς, ὥστ' οὐδὲ τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας ἀπέτρεψαν τῶν ἀγώνων τῶν περὶ Τροίαν.

ISOCRATE.

⁽¹⁾ φιλονικοῦντας = φιλονεικοῦντας. Même chose pour φιλονικοῦντες plus loin.

⁽²⁾ Il s'agit des déesses qui avaient pris part au célèbre concours de beauté arbitré par Alexandre.

VERSION GRECQUE

DURÉE : 4 heures

*L'usage d'un ou de plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

Captive des Grecs, la reine Hécube évoque sa grandeur passée pour exprimer sa déchéance.

Πρῶτον μὲν οὖν μοι τὰγάθ' ἐξᾶσαι φίλον⁽¹⁾·
τοῖς γὰρ κακοῖσι πλείον' οἴκτον ἐμβαλῶ.
Ἦμεν τύραννοι⁽²⁾ κεῖς τύρανν' ἐγημάμην,
κάνταυθ' ἀριστεύοντ' ἐγεινάμην τέκνα,
οὐκ ἀριθμὸν ἄλλως, ἀλλ' ὑπερτάτους Φρυγῶν·
οὕς Τρωάς οὐδ' Ἑλληνίς οὐδὲ βάρβαρος
γυνὴ τεκοῦσα κομπάσειεν ἄν ποτε.
Κάκεϊνά τ' εἶδον δορὶ πεσόνθ' Ἑλληνικῶ
τρίχας τ' ἐτμήθην τάσδε πρὸς τύμβοις νεκρῶν,
καὶ τὸν φυτουργὸν Πρίαμον οὐκ ἄλλων πάρα
κλύουσ' ἐκλαυσα, τοῖσδε δ' εἶδον ὄμμασιν
αὐτὴ κατασφαγέντ' ἐφ' ἐρκείῳ πυρᾷ,
πόλιν θ' ἀλοῦσαν. Ἄς δ' ἔθρεψα παρθένους
ἐς ἀξίωμα νυμφίων ἐξαίρετον,
ἄλλοισι θρέψασ' ἐκ χειρῶν ἀφηρέθην.
Κοῦτ' ἐξ ἐκείνων ἐλπὶς ὥς ὀφθήσομαι,
αὐτὴ τ' ἐκείνας οὐκέτ' ὄψομαί ποτε.
Τὸ λοίσθιον δέ, θριγκὸς ἀθλίων κακῶν,
δούλη γυνὴ γραῦς Ἑλλάδ' εἰσαφίξομαι.
Ἄ δ' ἐστὶ γήρα τῶδ' ἀσυμφορώτατα,
τούτοις με προσθήσουσιν, ἥ θυρῶν λάτριν
κλῆδας φυλάσσειν, τὴν τεκοῦσαν Ἔκτορα,
ἥ σιτοποιεῖν, κὰν πέδῳ κοίτας ἔχειν
ρύσοῖσι νώτοις, βασιλικῶν ἐκ δεμνίων,
τρυχηρὰ περὶ τρυχηρὸν εἰμένην χρóa
πέπλων λακίσματ', ἀδόκιμ' ὀλβίοις ἔχειν.

EURIPIDE.

⁽¹⁾ Le verbe *ἔστι* est sous-entendu.

⁽²⁾ Pluriel de majesté, au masculin en grec.

VERSION GRECQUE

DURÉE : 4 heures

*L'usage d'un ou plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

**Réaction des Athéniens aux propositions du général perse Mardonios
et à celles des ambassadeurs de Lacédémone.**

Après avoir pris et brûlé Athènes, le roi perse Xerxès est vaincu par les Grecs dans la rade de Salamine. Il fait alors retraite, mais en laissant derrière lui Mardonios pour continuer la guerre. Celui-ci tente de diviser les Grecs en les menaçant d'une défaite probable sur un terrain plus favorable à ses troupes que la mer; dans le même temps, il promet aux seuls Athéniens l'aide de Xerxès pour reconstruire leur cité.

- Καὶ φοβερός ἦν ⁽¹⁾ ἀπ' ἰσχυρᾶς τῆς περὶ τὸ πεζὸν ἐλπίδος, ἀπειλῶν τοῖς Ἕλλησι καὶ γράφων τοιαῦτα· « Νενικήκατε θαλασσίους ξύλοις ⁽²⁾ χερσαίους ἀνθρώπους, οὐκ ἐπισταμένους κόπῃν ἐλαύνειν· ἀλλὰ νῦν πλατεῖα μὲν ἡ Θετταλῶν γῆ, καλὸν δὲ τὸ Βοιωτικὸν πεδῖον ἀγαθοῖς ἱππεῦσι καὶ ὀπλίταις ἐναγωνίσασθαι. » Πρὸς δ' Ἀθηναίους ἔπεμψεν ἰδίᾳ γράμματα καὶ λόγους παρὰ βασιλέως τὴν τε πόλιν αὐτοῖς ἀναστήσειν ἐπαγγελλόμενον καὶ χρήματα πολλὰ δώσειν καὶ τῶν Ἑλλήνων κυρίους καταστήσειν, ἐκποδὼν τοῦ πολέμου γενομένου. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πυθόμενοι ταῦτα καὶ δεῖσαντες, ἔπεμψαν Ἀθήναζε πρέσβεις δεόμενοι τῶν Ἀθηναίων ὅπως παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας εἰς Σπάρτην ἀποστείλωσι, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις τροφὰς παρ' αὐτῶν λαμβάνωσιν· ἰσχυρὰ γάρ ἦν ἀπορία περὶ τὸν δῆμον, ἀπολωλεκότα τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν. Οὐ μὴν ἀλλὰ τῶν πρέσβεων ἀκούσαντες, Ἀριστείδου ψήφισμα γράψαντος, ἀπεκρίναντο ⁽³⁾ θαυμαστὴν ἀπόκρισιν, τοῖς μὲν πολέμοις συγγνώμην ἔχειν φάσκοντες εἰ πάντα πλούτου καὶ χρημάτων ὥνια νομίζοιεν, ὧν κρεῖττον οὐδὲν ἴσασιν, ὀργίζεσθαι δὲ Λακεδαιμονίοις, ὅτι τὴν πενίαν καὶ τὴν ἀπορίαν τὴν νῦν παρούσαν Ἀθηναίοις μόνον ὀρώσι, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ τῆς φιλοτιμίας ἀμνημονοῦσιν, ἐπὶ σιτίοις ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνίζεσθαι παρακαλοῦντες. Ταῦτα γράψας Ἀριστείδης καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν παραγαγὼν, Λακεδαιμονίοις μὲν ἐκέλευσε φράζειν ὡς οὐκ ἔστι χρυσοῦ τοσοῦτον πλῆθος οὔθ' ὑπὲρ γῆν οὔθ' ὑπὸ γῆν ὅσον Ἀθηναῖοι δέξαιτο ἂν πρὸ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Τοῖς δὲ παρὰ Μαρδονίου τὸν ἥλιον δείξας, « Ἄχρι ἂν οὗτος, ἔφη, ταύτην πόρεύηται τὴν πορείαν, Ἀθηναῖοι πολεμήσουσι Πέρσαις ὑπὲρ τῆς δεδηωμένης χώρας καὶ τῶν ἡσεβημένων καὶ κατακεκαυμένων ἱερῶν. » Ἐτι δ' ἀράς θέσθαι τοὺς ἱερεῖς ἔγραψεν, εἰ τις ἐπικηρυκεύσαιο Μήδοις ἢ τὴν συμμαχίαν ἀπολίποι τῶν Ἑλλήνων.

PLUTARQUE.

VERSION GRECQUE

Durée : 4 heures

*L'usage d'un ou plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

Amour paternel et raison d'Etat

*Pour obtenir le départ de la flotte grecque vers Troie, Agamemnon doit sacrifier sa fille Iphigénie.
Il tente d'expliquer son acte à la jeune fille, qui se refuse à mourir, et à sa femme Clytemnestre.*

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	Τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, τὰ νέρθε δ' οὐδέν· μαίνεται δ' ὅς εὐχεται θανεῖν. Κακῶς ζῆν κρείσσον ἢ καλῶς θανεῖν.
ΧΟΡΟΣ	᾽Ω τλήμον Ἑλένη, διὰ σέ καὶ τοὺς σοὺς γάμους ἀγῶν Ἀτρείδαις καὶ τέκνοις ἤκει μέγας.
ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ	Ἐγὼ τά τ' οἰκτρὰ ¹ συνετός εἰμι καὶ τὰ μή, φιλῶ τ' ἐμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γὰρ ἄν. Δεινῶς δ' ἔχει μοι ταῦτα τολμῆσαι, γύναι, δεινῶς δὲ καὶ μή· τοῦτο γὰρ πρᾶξαί με δεῖ. ᾽Ορᾶθ' ὅσον στράτευμα ναύφρακτον τόδε, χαλκέων θ' ὅπλων ἄνακτες Ἑλλήνων ὅσοι, οἷς νόστος οὐκ ἔστ' Ἰλίου πύργους ἔπι, εἰ μή σε θύσω, μάντις ὡς Κάλχας λέγει, οὐδ' ἔστι Τροίας ἐξελεῖν κλεινὸν βᾶθρον. Μέμνηε δ' Ἀφροδίτη τις ² Ἑλλήνων στρατῷ πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, παῦσαί τε λέκτρων ἀρπαγὰς Ἑλληνικῶν· οἱ τὰς ἐν Ἄργει παρθένους κτενοῦσί μου ύμᾱς τε κἀμέ, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς ³ . Οὐ Μενέλεως ⁴ με καταδεδούλωται, τέκνον, οὐδ' ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήλυθα, ἀλλ' Ἑλλάς, ἣ δεῖ, κἂν θέλω κἂν μὴ θέλω, θῦσαί σε· τούτου δ' ἥσσονες καθέσταμεν. Ἐλευθέραν γὰρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον, κάμοι γενέσθαι, μηδὲ βαρβάροις ὕπο Ἑλληνας ὄντας λέκτρα συλᾶσθαι βίᾳ.

EURIPIDE

1. Τὰ οἰκτρὰ : accusatif de relation.

2. Ἀφροδίτη τις : "un désir fou de" (+inf.).

3. Il s'agit d'Artémis.

4. Μενέλεως : comme Μενέλαος.

VERSION GRECQUE

Durée : 4 heures

*L'usage d'un ou plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

Accusation de meurtre contre une belle-mère

Un jeune homme accuse sa belle-mère d'être responsable de la mort de son père et d'avoir prémédité son crime. Comme ses deux demi-frères cherchent à défendre leur mère au lieu de l'aider à faire punir le meurtrier de leur père à tous trois, il demande l'aide des juges.

Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες, ἐὰν ἀποδείξω ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ προβουλῆς τὴν τούτων μητέρα φονέα οὖσαν τοῦ ἡμετέρου πατρός, καὶ μὴ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις ἤδη ληφθεῖσαν τὸν θάνατον τὸν ἐκείνου ἐπ' αὐτοφώρῳ μηχανωμένην, τιμωρῆσαι πρῶτον μὲν τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις, οὓς παρὰ τῶν θεῶν καὶ τῶν προγόνων διαδεξάμενοι κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκείνοις περὶ τῆς καταψηφίσεως δικάζετε, δεύτερον δ' ἐκείνῳ τῷ τεθνηκότι, καὶ ἅμα ἐμοὶ μόνῳ ἀπολελειμμένῳ βοηθῆσαι. Ὑμεῖς γάρ μοι ἀναγκαῖοι. Οὓς γὰρ ἐχρῆν τῷ μὲν τεθνεῶτι τιμωροὺς γενέσθαι, ἐμοὶ δὲ βοηθοὺς, οὗτοι τοῦ μὲν τεθνεῶτος φονῆς¹ γεγέννηται, ἐμοὶ δ' ἀντίδικοι καθεστᾶσι. Πρὸς τίνας οὖν ἔλθῃ τις βοηθοὺς, ἢ ποῖ τὴν καταφυγὴν ποιήσεται ἄλλοθι ἢ πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸ δίκαιον ;

Θαυμάζω δ' ἔγωγε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἦντινὰ ποτε γνώμην ἔχων ἀντίδικος καθέστηκε πρὸς ἐμέ, καὶ εἰ νομίζει τοῦτο εὐσέβειαν εἶναι, τὸ τὴν μητέρα μὴ προδοῦναι. Ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι πολὺ ἀνοσιώτερον εἶναι ἀφείναι τοῦ τεθνεῶτος τὴν τιμωρίαν, ἄλλως τε καὶ τοῦ μὲν ἐκ προβουλῆς ἀκουσίως ἀποθανόντος, τῆς δὲ ἐκουσίως ἐκ προνοίας ἀποκτεινάσης. Καὶ οὐ τοῦτό γ' ἐρεῖ, ὡς εὖ οἶδεν ὅτι γ' οὐκ ἀπέκτεινεν ἢ μήτηρ αὐτοῦ τὸν πατέρα τὸν ἡμέτερον. Ἐν οἷς μὲν² γὰρ αὐτῷ ἐξουσία ἦν σαφῶς εἰδέναι, παρὰ τῆς βασάνου³, οὐκ ἠθέλησεν· ἐν οἷς δ' οὐκ ἦν πυθέσθαι, τοῦτο αὐτὸ προὔθυμήθη. Καίτοι αὐτὸ τοῦτο ἐχρῆν, ὃ καὶ ἐγὼ προὔκαλούμην, προθυμηθῆναι, ὅπως τὸ πραχθὲν ἦ ἀληθές. Μὴ γὰρ ὁμολογούντων τῶν ἀνδραπόδων οὗτός τ' εὖ εἰδὼς ἂν ἀπελογεῖτο καὶ ἀντέσπευδε πρὸς ἐμέ, καὶ ἢ μήτηρ αὐτοῦ ἀπήλλακτο ἂν ταύτης τῆς αἰτίας.

ANTIPHON

¹ φονῆς : nominatif pluriel attique de φονεύς, ἑως. Οὗτοι renvoie aux demi-frères de l'accusateur qui défendent leur mère.

² Littéralement : « les moyens par lesquels ».

³ Les dépositions des esclaves n'étaient prises en compte que si elles étaient garanties par la « mise à la question », βάσανος.

VERSION GRECQUE

Durée : 4 heures

L'usage d'un ou de plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé, à l'exception de tout autre recueil de vocabulaire.

Un roi entremetteur

Pour remercier Spithridatès de ses services, le roi lacédémonien Agésilas cherche à arranger le mariage de la fille de ce dernier avec Otys, le roi de Paphlagonie.

Χάριν δὲ τούτων εἰδὼς Ἀγησίλαος τῷ Σπιθριδάτῃ· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Σπιθριδάτα, οὐκ ἂν δοίης Ὅτυϊ τὴν θυγατέρα; Πολύ γε, ἔφη, μᾶλλον ἢ ἐκεῖνος ἂν λάβοι φυγάδος ἀνδρὸς¹ βασιλεύων πολλῆς καὶ χώρας καὶ δυνάμεως. Τότε μὲν οὖν ταῦτα μόνον ἐρρήθη περὶ τοῦ γάμου. Ἐπεὶ δὲ Ὅτυς ἔμελλεν ἀπιέναι, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἀσπασόμενος. Ἦρξατο δὲ λόγου ὁ Ἀγησίλαος παρόντων τῶν τριάκοντα², μεταστησάμενος τὸν Σπιθριδάτην. Λέξον μοι, ἔφη, ὦ Ὅτυ, ποίου τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Σπιθριδάτης; ὁ δ' εἶπεν ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος. Τὸν δὲ υἱόν, ἔφη, ἐόρακας αὐτοῦ ὡς καλὸς ἐστί; Τί δ' οὐ μέλλω;³ καὶ γὰρ ἐσπέρας συνεδεῖπνον αὐτῷ. Τούτου μὲν φασὶ τὴν θυγατέρα αὐτῷ καλλίονα εἶναι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Ὅτυς, καλὴ γάρ ἐστι. Καὶ ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἐπεὶ φίλος ἡμῖν γεγένησαι, συμβουλεύοιμ' ἂν σοι τὴν παῖδα ἄγεσθαι γυναῖκα, καλλίστην μὲν οὖσαν, οὐ τί ἀνδρὶ ἥδιον; πατρὸς δ' εὐγενεστάτου, δύναμιν δ' ἔχοντος τοσαύτην, ὃς ὑπὸ Φαρναβάζου⁴ ἀδικηθεὶς οὕτω τιμωρεῖται αὐτὸν ὥστε φυγάδα πάσης τῆς χώρας, ὡς ὀρᾷς, πεποίηκεν. Εὖ ἴσθι μέντοι, ἔφη, ὅτι ὥπερ ἐκεῖνον ἐχθρόν ὄντα δύναται τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ φίλον ἄνδρα εὐεργετεῖν ἂν δύναίτο. Νόμιζε δὲ τούτων πραχθέντων μὴ ἐκεῖνον ἂν σοι μόνον κηδεστήν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους, ἡμῶν δ' ἡγουμένων τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Καὶ μὴν μεγαλειότερας γε σοῦ, εἰ ταῦτα πράττοις, τίς ἂν ποτε γήμειε; ποίαν γὰρ νύμφην πώποτε τοσοῦτοι ἱππεῖς καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται προὔπεμψαν ὅσοι τὴν σὴν γυναῖκα εἰς τὸν σὸν οἶκον προπέμψειαν ἂν;

ΧΕΝΟΦΟΝ.

¹ Spithridatès est un Perse transfuge.

² Ce sont les trente commissaires aux armées, délégués par le gouvernement de Sparte.

³ Τί δ' οὐ μέλλω; : "Et comment ne l'aurais-je pas vu déjà ?".

⁴ Pharnabaze, satrape perse.

VERSION GRECQUE

Durée : 4 heures

L'usage d'un ou de plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé, à l'exception de tout autre recueil de vocabulaire.

ENTRETEN DE LUCIEN AVEC HOMÈRE DANS L'ÎLE DES BIENHEUREUX

- Οὕτω δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέραι διεληλυθεσαν, καὶ προσελθὼν ἐγὼ Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ, σχολῆς οὔσης ἀμφοῖν, τά τε ἄλλα ἐπυνθανόμην καὶ ὅθεν εἴη, λέγων τοῦτο μάλιστα παρ' ἡμῖν εἰσέτι νῦν ζητεῖσθαι. Ὁ δὲ οὐδ' αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖν ἔφασκεν
- 5 ὥς οἱ μὲν Χῖον, οἱ δὲ Σμυρναῖον, πολλοὶ δὲ Κολοφώνιον αὐτὸν νομίζουσιν· εἶναι μέντοι γε ἔλεγεν Βαβυλώνιος, καὶ παρὰ γε τοῖς πολίταις οὐχ Ὅμηρος, ἀλλὰ Τιγράνης καλεῖσθαι· ὕστερον δὲ ὁμηρεύσας παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀλλάξαι τὴν προσηγορίαν. Ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ἀθετουμένων στίχων ἐπηρώτων, εἰ ὑπ'
- 10 ἐκείνου εἰσὶ γεγραμμένοι. Καὶ ὃς ἔφασκε πάντας αὐτοῦ εἶναι. Κατεγίνωσκον οὖν τῶν ἀμφὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν πολλὴν τὴν ψυχρολογίαν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἱκανῶς ἀπεκέκριτο, πάλιν αὐτὸν ἠρώτων τί δὴ ποτε ἀπὸ τῆς μήνιδος τὴν ἀρχὴν ἐποίησατο· καὶ ὃς εἶπεν οὕτως ἐπελθεῖν αὐτῷ μηδὲν
- 15 ἐπιτηδεύσαντι. Καὶ μὴν κάκεῖνο ἐπεθύμουν εἰδέναι, εἰ προτέραν ἔγραψεν τὴν Ὀδύσσειαν τῆς Ἰλιάδος, ὥς οἱ πολλοὶ φασιν· ὁ δὲ ἠρνεῖτο. Ὅτι μὲν γὰρ οὐδὲ τυφλὸς ἦν, ὃ καὶ αὐτὸ περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, αὐτίκα ἠπιστάμην· ἑώρα γάρ, ὥστε οὐδὲ πυνθάνεσθαι ἐδεόμην. Πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε τοῦτο ἐποίουν, εἴ ποτε αὐτὸν
- 20 σχολὴν ἄγοντα ἐώρων· προσίων γὰρ ἂν τι ἐπυνθανόμην αὐτοῦ, καὶ ὃς προθύμως πάντα ἀπεκρίνετο, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐκράτησεν· ἦν γάρ τις γραφὴ κατ' αὐτοῦ ἀπηνηνεγμένη ὕβρεως ὑπὸ Θερσίτου ἐφ' οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ποιήσει ἔσκωπεν, καὶ ἐνίκησεν ὁ Ὅμηρος Ὀδυσσεῶς συναγορεύοντος.

LUCIEN, *Histoires vraies*.

VERSION GRECQUE

Socrate fait un éloge ironique des deux sophistes Euthydème et Dionysodore,

dont il vient d'entendre le discours.

Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὕτω διετέθην ὥστε ὁμολογεῖν μηδένας πώποτε ἀνθρώπους
ιδεῖν οὕτω σοφούς, καὶ παντάπασι καταδουλωθεὶς ὑπὸ τῆς σοφίας αὐτοῖν ἐπὶ τὸ ἐπαινεῖν
τε καὶ ἐγκωμιάζειν αὐτὸ ἐτραπόμην, καὶ εἶπον· ὦ μακάριοι σφὼ τῆς θαυμαστῆς φύσεως,
οἱ τοσοῦτον πρᾶγμα οὕτω ταχὺ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξείργασθον. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ
ἄλλα οἱ λόγοι ὑμῶν καλὰ ἔχουσιν, ὦ Εὐθύδημέ τε καὶ Διονυσόδωρε· ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο
μεγαλοπρεπέστερον, ὅτι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν σεμνῶν δὴ καὶ δοκούντων τι εἶναι
οὐδὲν ὑμῖν μέλει, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων ὑμῖν μόνον. Ἐγὼ γάρ εὖ οἶδα ὅτι τούτους τοὺς λόγους
πάνυ μὲν ἂν ὀλίγοι ἀγαπῶεν ἄνθρωποι ὅμοιοι ὑμῖν, οἱ δ' ἄλλοι οὕτως νοοῦσιν¹ αὐτούς
ὥστ' εὖ οἶδ' ὅτι αἰσχυνθεῖεν ἂν μᾶλλον ἐξελέγχοντες τοιούτοις λόγοις τοὺς ἄλλους ἢ
αὐτοὶ ἐξελεγχόμενοι. Καὶ τόδε αὖ ἕτερον δημοτικόν τι καὶ πρᾶον ἐν τοῖς λόγοις· ὁπότεν
φῆτε μήτε καλὸν εἶναι μηδὲν μήτε ἀγαθὸν πρᾶγμα μήτε λευκὸν μηδ' ἄλλο τῶν τοιούτων
μηδέν, μηδὲ τὸ παράπαν ἑτέρων ἕτερον², ἀτεχνῶς μὲν τῷ ὄντι ξυρράπτετε τὰ στόματα τῶν
ἀνθρώπων, ὥσπερ καὶ φατε.

PLATON

¹ Le sens de νοεῖν est ici : "se faire une idée de".

² μηδὲ τὸ παράπαν ἑτέρων ἕτερον : "ni absolument aucune chose qui diffère des autres".

VERSION GRECQUE

Rencontre du chœur des Danaïdes, tout juste arrivées d'Égypte, avec le roi d'Argos, Pélasgos

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Ποδαπὸν ὄμιλον τόνδ' ἀνελληνόστολον¹
πέπλοισι βαρβάροισι κάμπυκώμασι
χλίωντα προσφωνοῦμεν ; οὐ γὰρ Ἀργολίς
ἐσθῆς γυναικῶν οὐδ' ἀφ' Ἑλλάδος τόπων.

Ὅπως δὲ χώραν οὔτε κηρύκων ἕπο,
ἀπρόξενοί τε, νόσφιν ἡγητῶν, μολεῖν
ἔτλητ' ἀτρέστως, τοῦτο θαυμαστὸν πέλει.
Κλάδοι γε μὲν δὴ κατὰ νόμους ἀφικτόρων
κείνται παρ' ὑμῖν πρὸς θεοῖς ἀγωνίοις·
μόνον τόδ' Ἑλλὰς χθὼν συνοίσεται στόχῳ².
Καὶ τ' ἄλλα πόλλ' ἐπεικᾶσαι δίκαιον ἦν,
εἰ μὴ παρόντι φθόγγος ἦν ὁ σημανῶν.

ΧΟΡΟΣ ΔΑΝΑΙΔΩΝ

Εἵρηκας ἀμφὶ κόσμον ἀψευδῆ λόγον.
Ἐγὼ δὲ πρὸς σὲ πότερον ὥς ἔτην λέγω,
ἢ τηρὸν ἱερόραβδον³, ἢ πόλεως ἀγόν ;

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Πρὸς ταῦτ' ἀμείβου καὶ λέγ' εὐθαρσῆς ἐμοί·
τοῦ γηγενοῦς γάρ εἰμ' ἐγὼ Παλαίχθονος
ἱνὺς Πελασγός, τῆσδε γῆς ἀρχηγέτης.
Ἐμοῦ δ' ἀνακτος εὐλόγως ἐπώνυμον
γένος Πελασγῶν τήνδε καρποῦται χθόνα.

ESCHYLE

¹ ἀνελληνόστολον : « à l'équipement non grec ».

² μόνον τόδ' Ἑλλὰς χθὼν συνοίσεται στόχῳ : « en cela seulement la terre grecque rencontrera la conjecture », c'est-à-dire « en cela seulement la conjecture retrouvera la terre grecque ».

³ ἱερόραβδον : « à la baguette sacrée » (caractéristique du héraut).

**Démétrios de Phalère est chargé par le roi Ptolémée Ier de constituer
la grande bibliothèque d'Alexandrie.**

Κατασταθεὶς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐχρηματίσθη¹ πολλὰ διάφορα πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατόν, ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία· καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφὰς ἐπὶ τέλος ἤγαγεν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν. Παρόντων οὖν ἡμῶν ἐρωτηθεὶς· Πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βιβλίων; Εἶπεν· Ὑπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ· σπουδάσω δ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. Προσῆγγελται δέ μοι καὶ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια καὶ τῆς παρὰ σοὶ βιβλιοθήκης εἶναι. Τί τὸ κωλύον οὖν, εἶπεν, ἐστὶ σε τοῦτο ποιῆσαι; Πάντα γὰρ ὑποτέτακται σοὶ τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν. Ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν· Ἑρμηνείας προσδεῖται· χαρακτηρῶσι γὰρ ἰδίῳις κατὰ τὴν Ἰουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὸ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν. Ὑπολαμβάνονται Συριακῇ² χρῆσθαι· τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἕτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἕκαστα ὁ βασιλεὺς εἶπε γραφῆναι πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα τῶν Ἰουδαίων, ὅπως τὰ προειρημένα τελείωσιν λάβῃ.

ARISTÉE

¹ χρηματίζω : donner de l'argent à, payer quelqu'un (τινα)

² Συριακός, ἡ, όν : (adj.) syriaque

VERSION GRECQUE

Durée : 3 heures

*L'usage d'un ou plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion de tout autre recueil de vocabulaire)*

**Après la guerre de Corinthe (393-386), l'Athénien Ergoclès
est accusé de corruption, de vol au préjudice de l'État et de trahison.**

Τὰ μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καὶ δεινὰ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε οὐκ ἂν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πολλάκις ἀποθανῶν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει. Καὶ γὰρ πόλεις προδεδωκὼς φαίνεται, καὶ προξένους καὶ πολίτας ὑμετέρους ἡδίκηκώς, καὶ ἐκ πένητος ἐκ τῶν ὑμετέρων πλούσιος γεγεννημένος. Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρηὴ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὁρᾶτε τὰς μὲν ναῦς, ὧν ἦρχον οὗτοι¹, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυσόμενας καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγας γιγνομένας, τούτους δὲ πένητας καὶ ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτως ταχέως πλείστην τῶν πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους ; ὑμέτερον τοίνυν ἔργον ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὀργίζεσθαι· καὶ γὰρ δὴ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ νῦν μὲν οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς συγγνώμην τοῖς κλέπτουσι καὶ τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ, καὶ τῶν οἰκῶν τῶν ὑμετέρων μεγάλων ὄντων καὶ τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦντας.

LYSIAS

¹ Ergoclès fait partie des chefs d'une expédition maritime envoyée par Athènes en Asie Mineure.

VERSION GRECQUE

Durée : 3 heures

*L'usage d'un ou plusieurs dictionnaires grec-français est autorisé
(à l'exclusion du tout autre recueil de vocabulaire)*

Un exemple de piété filiale.

Παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν καὶ πλείστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι¹ ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. Λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ'² ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκούσαι) ἐκ τῆς Αἵτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ τε τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμήσαι πρὸς φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὀρώντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα καὶ οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. Φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. Ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον³ θεωρήσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. Λέγεται γὰρ κύκλω τὸν τόπον ἐκείνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι⁴ τῶν εὐσεβῶν χώρον· τοὺς δὲ ταχείαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι.

LYCURGUE

¹ μὴ ὅτι... ἀλλὰ... : « non seulement... mais... ».

² ἀλλ' : « néanmois » (ici).

³ ἄξιον : traduire ici par « il faut » ou « on peut ».

⁴ προσαγορεύεσθαι : infinitif d'attraction modale.

Socrate explique que les Spartiates sont plus cultivés qu'ils ne le laissent croire.

Φιλοσοφία γάρ ἐστὶν παλαιότητα τε καὶ πλείστη τῶν Ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ τε καὶ ἐν Λακεδαιμόνι, καὶ σοφισταὶ πλείστοι γῆς ἐκεῖ εἰσιν· ἀλλ' ἐξαρνοῦνται καὶ σχηματίζονται ἀμαθεῖς εἶναι, ἵνα μὴ κατάδηλοι ᾧσιν ὅτι σοφία τῶν Ἑλλήνων περίεστιν, ὥσπερ οὕς Πρωταγόρας ἔλεγε τοὺς σοφιστάς, ἀλλὰ δοκῶσιν τῷ μάχεσθαι καὶ ἀνδρεία περιεῖναι, ἡγούμενοι, εἰ γνωσθεῖεν ᾧ περίεστιν, πάντας τοῦτο ἀσκήσειν, τὴν σοφίαν. Νῦν δὲ ἀποκρυψάμενοι ἐκεῖνο ἐξηπατήκασιν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λακωνίζοντας, καὶ οἱ μὲν ᾧτά τε κατάγνυνται¹ μιμούμενοι αὐτούς, καὶ ἱμάντας περιελίττονται² καὶ φιλογυμναστοῦσιν καὶ βραχείας ἀναβολὰς φοροῦσιν, ὥς δὴ τούτοις κρατοῦντας τῶν Ἑλλήνων τοὺς Λακεδαιμονίους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπειδὴν βούλονται ἀνέδην τοῖς παρ' αὐτοῖς συγγενέσθαι σοφισταῖς, καὶ ἤδη ἄχθονται λάθρα ξυγγιγνόμενοι, ξενηλασίας ποιοῦμενοι τῶν τε λακωνιζόντων τούτων καὶ ἐάν τις ἄλλος ξένος ὧν ἐπιδημήσῃ, συγγίγνονται τοῖς σοφισταῖς λανθάνοντες τοὺς ξένους, καὶ αὐτοὶ οὐδένα ἐῷσιν τῶν νέων εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ἐξιέναι, ὥσπερ οὐδὲ Κρήτες, ἵνα μὴ ἀπομανθάνωσιν ἃ αὐτοὶ διδάσκουσιν.

Platon

1 ᾧτά... κατάγνυνται : comme ceux qui passent leur temps à se battre.

2 Περιελίττονται : forme ionienne pour περιελίττονται. ἱμάντας περιελίττονται : comme les lutteurs.

**Jason, réfugié à Corinthe avec Médée, a décidé d'épouser la fille du roi de Corinthe.
Face à la jalousie de Médée, il se justifie auprès d'elle de ce nouveau mariage.**

Ἄ δ' ἐς γάμους μοι βασιλικούς ὠνείδισας,
ἐν τῷδε δείξω πρῶτα μὲν σοφὸς γεγώς,
ἔπειτα σώφρων, εἴτα σοὶ μέγας φίλος
καὶ παισὶ τοῖς ἐμοῖσιν – ἀλλ' ἔχ' ἥσυχος. 550
Ἐπεὶ μετέστην δεῦρ' Ἰωλκίας χθονός
πολλὰς ἐφέλκων συμφορὰς ἀμηχάνους,
τί τοῦδ' ἂν εὖρημ' ἡὔρον εὐτυχέστερον
ἢ παῖδα γῆμαι βασιλέως φυγὰς γεγώς;
Οὐχ, ἦ σὺ κνίζῃ, σὸν μὲν ἐχθαίρων λέχος, 555
καινῆς δὲ νύμφης ἰμέρω πεπληγμένος,
οὐδ' εἰς ἄμιλλαν πολύτεκνον σπουδὴν ἔχων·
ἄλλῃς γὰρ οἱ γεγῶτες οὐδὲ μέμφομαι·
ἀλλ' ὥς, τὸ μὲν μέγιστον, οἰκοῖμεν καλῶς
καὶ μὴ σπανιζοίμεσθα, γινώσκων ὅτι 560
πένητα φεύγει πᾶς τις ἐκποδὼν φίλος,
παῖδας δὲ θρέψαιμ' ἀξίως δόμων ἐμῶν
σπείρας τ' ἀδελφοὺς τοῖσιν ἐκ σέθεν τέκνοις
ἐς ταῦτ' ὀφείλῃν, καὶ ξυναρτήσας γένος
εὐδαιμονοίην. Σοὶ τε γὰρ παίδων τί δεῖ; 565
ἐμοὶ τε λύει τοῖσι μέλλουσιν τέκνοις
τὰ ζῶντ' ὀνήσαι. Μῶν βεβούλευμαι κακῶς;

Euripide, *Médée*.

Se moquant d'Euthydème qui prétend faire de la politique sans s'y être formé, Socrate imagine avec ironie le discours que le jeune homme pourrait tenir pour expliquer ce choix.

Δῆλον γὰρ ὅτι λέγειν ἀρχόμενος ὧδε προοιμιάσεται· « Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν ἔμαθον, οὐδ' ἀκούων τινὰς εἶναι λέγειν τε καὶ πράττειν ἱκανοὺς ἐζήτησα τούτοις ἐντυχεῖν, οὐδ' ἐπεμελήθην τοῦ διδάσκαλόν τινά μοι γενέσθαι τῶν ἐπισταμένων, ἀλλὰ καὶ τάναντία· διατετέλεκα γὰρ φεύγων οὐ μόνον τὸ μανθάνειν τι παρὰ τινος, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι. Ὅμως δὲ ὅ τι ἂν ἀπὸ ταῦτομάτου ἐπὶ μοι συμβουλευέσω ὑμῖν. » Ἀρμόσειε δ' ἂν οὕτω προοιμιάζεσθαι καὶ τοῖς βουλομένοις παρὰ τῆς πόλεως ἱατρικὸν ἔργον¹ λαβεῖν· ἐπιτήδειον γὰρ ἂν αὐτοῖς εἴη τοῦ λόγου ἄρχεσθαι ἐντεῦθεν· « Παρ' οὐδενὸς μὲν πώποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱατρικὴν τέχνην ἔμαθον, οὐδ' ἐζήτησα διδάσκαλον ἐμαυτῷ γενέσθαι τῶν ἱατρῶν οὐδένα· διατετέλεκα γὰρ φυλαττόμενος οὐ μόνον τὸ μαθεῖν τι παρὰ τῶν ἱατρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δόξαι μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. Ὅμως δέ μοι τὸ ἱατρικὸν ἔργον δότε· πειράσομαι γὰρ ἐν ὑμῖν ἀποκινδυνεύων μανθάνειν. » Πάντες οὖν οἱ παρόντες ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ προοιμίῳ.

Xénophon

¹ Il existait à Athènes des charges de médecins rémunérés par la cité.

La mort d'Alcibiade

Réfugié en Phrygie avec la courtisane Timandra, Alcibiade fait un rêve.

Ἐδόκει περικεῖσθαι μὲν αὐτὸς τὴν ἐσθῆτα τῆς ἐταίρας, ἐκείνην δὲ τὴν κεφαλὴν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔχουσιν αὐτοῦ κοσμεῖν τὸ πρόσωπον ὥσπερ γυναικὸς ὑπογράφουσιν καὶ ψιμυθιοῦσαν. Ἔτεροι δὲ φασιν ἰδεῖν τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνοντα αὐτοῦ τοὺς περὶ τὸν Βαγαῖον¹ ἐν τοῖς ὕπνοις καὶ τὸ σῶμα καιόμενον. Ἀλλὰ τὴν μὲν ὄψιν οὐ πολὺ γενέσθαι λέγουσι πρὸ τῆς τελευτῆς. Οἱ δὲ πεμφθέντες ἐπ' αὐτὸν οὐκ ἐτόλμησαν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ κύκλῳ τὴν οἰκίαν περιστάντες ἐνεπίμπρασαν. Αἰσθόμενος δ' ὁ Ἀλκιβιάδης, τῶν μὲν ἱματίων τὰ πλεῖστα καὶ τῶν στρωμάτων συναγαγὼν ἐπέρριψε τῷ πυρί, τῇ δ' ἀριστερᾷ χειρὶ τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα περιελίξας, τῇ δὲ δεξιᾷ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, ἐξέπεσεν ἀπαθὴς ὑπὸ τοῦ πυρὸς πρὶν ἢ διαφλέγεσθαι τὰ ἱμάτια, καὶ τοὺς βαρβάρους ὀφθεῖς διεσκέδασεν. Οὐδεὶς γὰρ ὑπέμεινεν αὐτὸν οὐδ' εἰς χεῖρας συνῆλθεν, ἀλλ' ἀποστάντες ἔβαλλον ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασιν. Οὕτω δ' αὐτοῦ πεσόντος καὶ τῶν βαρβάρων ἀπελθόντων, ἡ Τιμάνδρα τὸν νεκρὸν ἀνείλετο, καὶ τοῖς αὐτῆς περιβαλοῦσα καὶ περικαλύψασα χιτωνίσκοις, ἐκ τῶν παρόντων ἐκίδευσεν λαμπρῶς καὶ φιλοτίμως.

Plutarque

¹ Bagaïos fut envoyé par Pharnabaze pour exécuter Alcibiade.

La gloire n'est qu'une illusion

Οὐδέν γάρ, οὐδέν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ γινομένων καὶ τῆς τῶν ἐαρινῶν ἀνθέων ὥρας τὰ τοῦ κόσμου λαμπρὰ διενήνοχε. Πρῶτον μὲν γὰρ πρὶν ἢ φανῆναι ἀφίπταται· ἔπειτα δὲ κἂν μικρὸν ἀναμεῖναι ἀνάσχηται χρόνον, εὐθέως εὐφθαρτα γίνεται. Τί γὰρ τῆς παρὰ τῶν πολλῶν τιμῆς καὶ δόξης οὐδαμινέστερον; Τίνα ἔχει τὸν καρπὸν, ποίαν τὴν ὄνησιν; Εἰς ποῖον τέλος χρήσιμον ἀπαντᾷ; Καὶ εἴθε τοῦτο μόνον ἦν τὸ δεινόν· νυνὶ δὲ πρὸς τῷ μηδὲν ἔχειν ἀπὸ τούτου κερδαίνειν καλόν, πολλὰ λυπηρὰ καὶ ἐπιβλαβῆ φέρειν ἀναγκάζεται συνεχῶς ὁ τὴν χαλεπωτάτην ταύτην δέσποιναν ἔχων. Δέσποινα γάρ ἐστι τῶν ἐχόντων αὐτὴν καὶ ὅσῳ περ ἂν κολακεύηται παρὰ τῶν δούλων, τοσοῦτον πλέον αἴρεται κατ' αὐτῶν καὶ σκληροτέροις αὐτοὺς κατατείνει τοῖς ἐπιτάγμασι· τοὺς δὲ διαπτύοντας αὐτὴν καὶ παρορῶντας οὐδὲ αὐτὴ λοιπὸν ἀμύνασθαι δύναιτ' ἂν· οὕτω καὶ τυράννου καὶ θηρίου παντός ἐστι χαλεπωτέρα. Ὁ μὲν γὰρ τύραννος καὶ τὸ θηρίον τιθασσεύονται διὰ θεραπείας πολλάκις, αὕτη δὲ τότε μάλιστα ἀγριαίνει ὅταν αὐτῇ πειθώμεθα, κἂν εὖρη τὸν ἀκουσόμενον καὶ εἰς πάντα εἴζοντα, οὐδὲν ἐστὶν ὃ παραιτεῖται ἐπιτάξει λοιπόν.

Jean Chrysostome

Le messager raconte ce que Créon vient de découvrir dans la grotte où Antigone a été emmurée.

Φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων
κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολών·
τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμώξας δ' ἔπος
ἴησι δυσθρήνητον· « ὦ τάλας ἐγώ,
ἄρ' εἰμὶ μάντις; ἄρα δυστυχεστάτην
κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν;
παιδός με σαίνει φθόγγος. Ἀλλά, πρόσπολοι,
ἴτ' ἄσσον ὠκεῖς, καὶ παραστάντες τάφῳ
ἀθρήσαθ', ἀρμόν χόματος λιθοσπαδῇ
δύντες πρὸς αὐτὸ στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
φθόγγον συνίημ', ἢ θεοῖσι κλέπτομαι. »
Τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κελεύσασιν
ἠθοῦμεν· ἐν δὲ λαισθίῳ τυμβεύματι
τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,
βρόχῳ μιτώδει σινδόνης καθημμένην,
τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετὴ προσκείμενον,
εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθορὰν
καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος.

Sophocle

Le dépositaire et le Serment

Παρακαταθήκην τις λαβὼν φίλου ἀποστερεῖν διανοεῖτο. Καὶ δὴ προσκαλουμένου αὐτὸν ἐκείνου ἐπὶ ὄρκον, εὐλαβούμενος εἰς ἀγρὸν ἐπορεύετο. Γενόμενος δὲ κατὰ τὰς πύλας, ὡς ἐθεάσατό τινα χωλὸν ἐξιόντα, ἐπυνθάνετο αὐτοῦ τίς τε εἴη καὶ ποῦ πορεύοιτο. Τοῦ δὲ εἰπόντος αὐτὸν Ὅρκον εἶναι καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς βαδίζειν, ἐκ δευτέρου ἡρώτα διὰ πόσου χρόνου ἐπιφοιτᾷν ταῖς πόλεσι εἴωθεν. Ὁ δὲ ἔφη· « Διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τριάκοντα. » Καὶ ὃς οὐδὲν μελλήσας τῇ ὑστεραίᾳ ὥμοσε μὴ εἰληφέναι τὴν παρακαταθήκην. Περιτεσὼν δὲ τῷ Ὅρκῳ, καὶ ἀπαγόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ κρημνόν, ἤτιᾱτο αὐτόν ὡς προειπὼν αὐτῷ διὰ τριάκοντα ἐτῶν ἐπιπορεύεσθαι, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν ἄδειαν δέδωκεν. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· « Ἄλλ' εὖ ἴσθι ὥς, ὅταν μέλλῃ τις ἀνιᾶσαί με, καὶ αὐθημερὸν ἐπιφοιτᾷν εἴωθα. »

Ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι ἀδιόριστός ἐστιν ἡ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκ θεοῦ τιμωρία.

Esope